

שאתה נוטה לזכור את הדברים האיריים לייב. כך תהיה כוש בשכילה, אני יודעת, לאחר שאצא מכאן. אבל משעמם שם בבית עכשיו. המילחמה הקרה נגמרה, ניקסון ניגמר. אפשר רק לאסוף את ה"שברים" או למשל, לנשק לאופ"ק בתחת. אותך זה ידע. מתברר שדווקא שנת ה'50' היו התקופה המעניינת, אף-על-פי שאיש לא ידע זאת בזמנו..."

ג'ון אפדייק אינו מסתיר את כוונותיו ואת ההנחה, כי אפריקה איבדה את שעת הכושר שלה. ונותרה למות בשקט ברעב. כמה מנהיגים מודחים שלה, מן העבר, יוותרו בחיים. בחופי היוויווייה הצרפתית.

מהספרים המעולים שראו אור בארצות הברית בשנים האחרונות. הספר מתורגם ברשלנות עמוסת ביטחון עצמי בידי אהרון אמיר. התרגום אינו מצליח לפגוע במי שוריים השונים של סיפור העלילה האפי-גלקאית הזו, אשר פתח צוהר ספרותי מרתק לגלריה של נושאים אמיתיים. שעל הספר רות העולמית להתמודד עימם.

שורשים

גניזה

מחקרי עדות וגניזה הינו כרך של מאי מרים שעניינם פרשיות בספרות העברית ובתולדות עם ישראל בימי הביניים, שר תעודות הגניזה מאירות אותם באור חדש. כרך זה נערך בידי שלמה מורג ויששכר כר בן-עמי. והוא מוקדש לפרופ' ש"ד גויטיין, לרגל יובל השמונים שלו.

את הקובץ פותח מאמרו של עזרא פליישר ר' סכן — פייטן ארץ-ישראלי במאה העשירית. שאחד משיריו (תושלם ופוענח על-פי כתבייד קופמן) הוא השיר אופן, וזה נוסחו: "סלרו לראשון ואחרון ובורא רוח / סביבות כסאו סער רוח / סח לבן כווי כנבואת רוח / רכר ותשאני רוח // כנגלה בצוען המלך הגדול / (כנבוא) להרוג התנין הגדול / כן מהרה (תושטע נוי גדול / ותשמע אחרי קול רעש גדול...". בעקבות שיר זה מובאים עוד שירים של משוררי-פייטן זה, בתוספת ביי אורים, ביסוסים והערכות.

נגיחה אלונה מציג עשרה שירים מנגיחת קאהיר, המפוררים כיום בארבע ספריות. בשלוש ערים (לונדון, קאהיר, קמברידג'). הראשון בשירים הוא נוסח גנוב (פלגיאט) של ותשמע תהילת אל בראש כל התהילות של שלמה אבן-גבירול. מצויים עוד שירים, כמו שיר תהילה ל-נגיד בשם מנחם, בו כתוב: "ואם נחמד כדניאל וחכם / כאיתאל ישיריך מעני-ליב...". ושאר שירים מרתקים ומרגשים, הן בנוסח השירי שלהם והן בדברי הפר' שנות הקפדניים המלווים אותם.

קטע מכתביו של סהל בן מצליח הקראי נגד הרבנים הוא כותרת מאמר של אלכסנדר שייבר, (ראה גלגולה) המביא את סיפור מכתביו של סהל בן מצליח, אחד מראשי הקראים במאה העשירית. קטע מתוך מכתבו של סהל נמצא בגנוי קופמן בכרדאפסט ומביא מעולמם ומהשי-קפותיהם של הקראים.

מזשה גל מביא ברשימתו מעשה בחלום נילא ובמשרת-ציבור בא בימים את שיחזור כתב-ידו של יפת בן דוד בן שכנניה, שנותר בגניזה הקאהירית. תגלית אחרת המופענת בבהירות היא רשימתו של נחום גולב מגילת עובדיה הגר, ובה הערכת חלקו של הפרופ' גויי טיין בחישוב עולם המחקר הדקומנטרי היהודי-ערבי. מגילה זו נפתחה ב"ושמו

מחקרי עדות וגניזה — עורכים שלמה מורג ויששכר בן-עמי, בהשתתפות נועם סטיילמן; בהוצאת מנטס + משגב יריד שלי, המכון לחקר מורשת יהדות ספרד והמזרח; 341 עמודים (כריכה קשה).

קטע מכתבי הקראי סהל בן-מצליח עדות על מאבקיהם

האמן האמריקאי. קטע פרי עטו של וורהול עצמו הוא דיוקני עשרה יהודים בני המאה ה'20, בו מדווח האמן על המשמעויות של סידרת הציורים הנושאות כותרת זו. הכר ללת דמויות כמו שרה ברנאר, לואיס בראנדייס, מרטיין בובר, אלברט איינשטיין, זיגמונד פרויד, ג'ורג' גרשוויץ, פרנץ קפקא, גודיה מאיר וגרטרוד שטיין. הסידרה הופיעה במה דורת הדפסי רשת-ימי בת 200 טפסים. קטע נוסף פרי עטו של וורהול הוא אמנות, הלוקח מתוך סיפורו מא' לב.

רשימה תמציתית מלווה בהמחשות צבעוניות היא רשימתו של יגאל צלמונה ראשית האמנות המודרנית בארץ-ישראל, שאינה מחדשת מאומה, אם כי יש בחזרה על המידע שבה משום חזרה על הארפת. קה של ראשית האמנות המודרנית בארץ.

אחד מגיבורי התרבות הישראלית של עשורי השנים האחרונות הוא יגאל תר-מרקין, אשר פרק מתוך החוברת מוקדש ליצירותיו. יונה פישר, עורך החוברת, מביא הערכה לחמש וארציציות על נושא האדמה, כשם תעורכתו האחרונה של תומר קין בחוסיאון ישראל. נילי ניומן מביאה ראיון רדוד למדי עם תומרקין. מרדכי עזר מר, ברשימה נוספת על רישומים לקלייטט, מביא ניסוחים המתמקדים בסדרות הציור האחרונות של תומרקין. על נושאים ספר-רותיים גרמניים שונים ונוצריים (כמו הצליבה של מאתים גרינוואלד).

ההצבות של האמן מייכה לורי זוכות להערכה עניינית של פישר, המציבה את לורי כראש סולם האמנים המחפשים חי-דושים באמנות הישראלית העכשווית. דויד גינתון מתייחס אל עבודותיו בציר-לום. אמר מעולה הוא מאמרו של הר-אמן הישראלי היושב בפאריס, אביגדור אריבא, על ההפשטה. מיכאל לוויץ מביא במאמרו האדריכלים שהביאו את ה-באוהאוס לישראל את סיפורו של דור אד-ריכלים שלם, חניכי אסכולת הבאוהאוס הגרמנית, שהגיעו ארצה בשנות העשרים והשלושים והשפיעו השפעה ניכרת למדי על האדריכלות הארץ-ישראלית. מאמר זה מובא בצירוף צילומי בתים שהאדריכלים

עזר פלישר קו מוגדר למדי

אלה הקימו ברחבי הארץ, כמו מעונות עובדים בתל-אביב (רחוב ריינס); בית ברנר בתל-אביב; בית קריית ברחוב רוי פיין בתל-אביב ועוד בתים. פרק זה מסי-תיים בראיון שאותו ערך תומרקין עם הר-אדריכל אריה שרון בנושא הבאוהאוס והתפתחות האדריכלות בישראל.

לסיכום: קו הינו כתב-עת חיוני, וחבל שאינו מופיע לעתים מוזמנות. שהרי יש מקום לכתב-עת בנוסח תרבותי מעולה זה, שיפוע לפחות ארבע פעמים בשנה. גם על חשבון משלם המיסים, באמצעות החוועצה לתרבות ולאמנות ולא רק בסיוע בנק דיסקונט.

יהיה רבי-מכר, והוא יאכלס מעט מאוד ספריות, אך יחד עם זאת אין ספק, שיש בכוחו להמחיש כמה מהשורשים של התר-בות שלנו. שקיימת כיום נטייה להתעלם מהם.

כתבי עת

קו

כבר בתצלום השער הצבעוני המרהיב, בו נראה הצייר זריצקי ניצב באטלייה שלו, מול תמונתו, בולט כתב-העת לאמנות קו מס' 2, שבעריכת יונה פישר ובסיוע נילי ניומן. קו הינו כתב-עת מעודן, שבניגוד לנסיונות אחרים של פירסום כת-ביעת הנוגעים לאמנות, הרי שיש לעור-כו קו מוגדר למדי בהבנת האמנות בעור-לם ובהצגת האמנות הישראלית.

פרק הפתיחה של החוברת השנייה של קו הוא מאמר של מרדכי עזר מרדכי לזריצקי, בו מנסה איש העיון באוני-ברסיטה להבין את האמן היוצר. מבקר האמנות האמריקאי הנודע הארולד רו-זנברג מביא במסה שלו וורהול — האני האחר של האמנות פתיח לסידרת המתשות המתמקדות באמנותו של האמן האמריקאי אנרי וורהול. למאמרו של רוזנברג מצ-טרף הקטע פזוליני על וורהול ורשימה מאת משה ניניו, אנרי וורהול — גולגולת, לפני ואחרי, בו הוא בוחן סידרת ציורים של

הארחרן שבמאמרי הקובץ הוא עמר בן אלח-טאב — פאולוס? האיסלאם? מאת הורה לצרום יפה. היא הבוחנת את "האיש השני" באיסלאם, מי ששימש כחליף השני.

לסיכום: קובץ זה הינו מהמעולים ש-ראו אור בשנים האחרונות, והוא גדוש ב-מחקרים מעמיקים, עשויים כפידיה, של חוקרים שנוהגים להסתתר בצל ולא לת-שוף את עבודותיהם ברבים. קובץ זה לא

אפירי: יוקח אשה ושמה מריא ותהר / מריא ותלד לדרו אישה שני בנים כיום אחד..."

מרדכי עקיבא פרידמן מביא קטעים חדשים של שאלות ותשובות הרמב"ם, תוך שהוא מרחיב את תשובות הרמב"ם ומציג שתי תשובות חדשות שלו. הפרופ' יהושע בלאו מביא זוטות לשונות מתחום הערבית-היהודית של ימי הביניים. הוא בוחן את דבר קיומו של "להג ערבי" יהודי מיוחד, בעל צביון מוגרבי, מצריים של ימי הביניים... עליו הוא אומר: "כרי לי, שלולא מדובר היה בלשונם של יהודים, לא הייתה הענקת סמאטום של שפה לערבית-היהודית מעוררת כל התרג-שות, שלא לדבר על התפרצות זעם. אולם מה שמתר לכל, אסור ליהודי, וראיית לשונות היהודים כשפות נפרדות — מעשה לאומנות הוא, ואף ציונות רחמנא ליעלן..."

הרב יוסף קפאה מפרסם את מאמרו על ספר סוד הסודות, ויוסף טובי את מאמרו על המחלוקת על מחזור רמ"ז בתימן. דוב נוי, במאמרו בין ישראל לעמים באגדות העם של יהודי תימן, משווה מוטיבים שונים של אגדות-עם, כמו הדי-מויים והמוטיבים העוסקים בדם: "דם, כשיקוי מאני... הפרת כישוף על-ידי שתיית דם... שתיית דם גורמת ללימוד שפת חיות... רחיצה בדם... אמכטיות-דם לשם ריפוי צרעת... דמו של ילד המועלה כקורבן על-ידי אביו משמש לריפוי ידי-דו... ועוד.

האחרון שבמאמרי הקובץ הוא עמר בן אלח-טאב — פאולוס? האיסלאם? מאת הורה לצרום יפה. היא הבוחנת את "האיש השני" באיסלאם, מי ששימש כחליף השני.

לסיכום: קובץ זה הינו מהמעולים ש-ראו אור בשנים האחרונות, והוא גדוש ב-מחקרים מעמיקים, עשויים כפידיה, של חוקרים שנוהגים להסתתר בצל ולא לת-שוף את עבודותיהם ברבים. קובץ זה לא